

Van turfinkoop tot de opvang van vluchtelingen

• Vereniging Friese Gemeenten
bestaat honderd jaar

• Theo Klein

Leeuwarden | Het gezamenlijk inkopen van turf. Dat was voor de Friese gemeenten honderd jaar geleden de aanleiding om zich te verenigen in de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG). Tegenwoordig houdt de jubilerende vereniging zich met heel wat andere zaken bezig en is haar rol belangrijker geworden. „Als de vereniging er niet was geweest dan hadden we haar vandaag opgericht”, zegt burgemeester Tjeerd van der Zwan van Heerenveen, de voorzitter van de VFG.

Behalve een lobby-instrument en belangenbehartiger voor de Friese gemeenten, bundelt de VFG kennis en kunde waar de gemeenten van kunnen profiteren. Ook kan de vereniging in crisissituaties snel zaken aanpakken en coördineren. „Toen Friese gemeenten statushouders huisvesting moesten aanbieden, bleek de kracht van de VFG”, zegt Van der Zwan. „We konden snel inventariseren wat de mogelijkheden waren in Fryslân en met gemeenten en woningcorporaties kijken wat er aan ruimte beschikbaar was voor de opgave die we van de landelijke overheid kregen.”

In de VFG zitten naast burgemeesters en wethouders ook raadsleden en griffiers. Besluiten nemen kan de vereniging niet. „Bij een gemeentelijke herindeling bespreken we hoe het proces soepeler kan verlopen. Maar bij de herindeling van gemeenten in Noordwest-Fryslân tot de Waadhoeke gaan we bijvoorbeeld niet stemmen over de vraag of Harlingen mee moet doen. Dat is iets voor de betreffende gemeenten zelf.”

Bij burgers is de VFG totaal niet in beeld, stelt ambtelijk secretaris Jorrit Holwerda. „Ik denk dat de meeste mensen niet weten dat we bestaan. Maar dat is eigenlijk een goed teken. Wij zijn een soort onderhuids netwerk dat zorgt dat de zaken voor gemeenten beter lopen.”

Direct lobbyen in Den Haag komt

wel eens voor, maar is geen prioriteit. Holwerda: „De VFG is een provinciale afdeling van de landelijke koepel Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de VNG. Via die vereniging kunnen we zaken die voor ons belangrijk zijn op de agenda krijgen.”

Fryslân is gezien de omvang van de provincie relatief goed vertegenwoordigd in de VNG, zegt Holwerda. „Met Van der Zwan en burgemeester Ferd Crone levert Fryslân twee leden van het 24-koppige bestuur. Bovendien is in iedere VNG-beleidscommissie een Friese vertegenwoordiger benoemd.”

Ik denk dat de meeste mensen niet weten dat we bestaan. Maar dat is eigenlijk een goed teken

Met de onderlinge samenwerking tussen de Friese gemeenten zit het volgens Holwerda wel goed. „We werken vanuit het stadhuis van Leeuwarden. Die werkruimte verhuurt de stad aan ons onder gunstige voorwaarden. En expertise hoeven we ook nooit in te kopen. Lopen we tegen een lastige kwestie aan, dan kunnen we altijd gratis gebruikmaken van deskundige ambtenaren van een Friese gemeente.”

Belangrijker

De vereniging telt nu nog 24 leden, maar met de gemeentelijke fusies die op de rol staan, zijn dat over twee jaar nog achttien. Dat zal voor de VFG wat minder vergaderdrukte opleveren, verwacht Van der Zwan. Maar het belang van de vereniging neemt volgens hem alleen maar toe. „Steeds meer taken van de landelijke overheid zijn naar de gemeenten overgeheveld. Die krijgen dus steeds meer complexe zaken op hun bordje, waar bij de VFG kan helpen.”

Die overheveling van taken naar gemeenten kan er volgens Van der Zwan toe leiden dat tussen gemeenten meer spanningen ontstaan. „Met het waardere takenpakket willen gemeenten ook meer zelf belastingen kunnen heffen. Logisch, want als je meer taken krijgt, wil je ook meer over de financiering te zeggen hebben. Maar het is de vraag of alle gemeenten dat willen. Nu komen de financiën voor het leeuwendeel uit het gemeentefonds. Dat is een solidari-

teitsfonds: telt je gemeente veel arm-lastige inwoners dan wordt daar bij de financiering rekening mee gehouden. Word je als gemeente zelf verantwoordelijk voor je inkomsten, dan moet je belastingen gaan heffen bij je eigen inwoners. Zitten daar relatief veel armlastigen onder, dan wordt het lastig je financiën rond te krijgen. Bovendien hebben burgers dan het gevoel dat ze door hun gemeente worden kaalgeplukt. Over die kwestie zal nog heel wat gediscussieerd worden.”

De VFG, met secretaris Jorrit Holwerda (links) en voorzitter Tjeerd van der Zwan, opereert vanuit het stadhuis van Leeuwarden. Foto: Marchie Andriena